

Natuurtoets Gezondheidscentrum, Bunschoten

*Inventarisatie en beoordeling in het kader van
natuurwetgeving en -beleid*

- definitief -

ecogroen advies

in opdracht van
Gemeente Bunschoten

Colofon

Titel Natuurtoets Gezondheidscentrum, Bunschoten

Subtitel Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode 14-173A

Status definitief

Datum 3 oktober 2014

Auteur(s) Ir. A. (Adriaan) de Gelder

Eindredactie Ing. J.G. (Janneke) Lindenholz

Veldonderzoek Ing. M.G. (Mark) Hoksberg en Ir. A. (Adriaan) de Gelder

Opdrachtgever Gemeente Bunschoten

ecogroen advies
is een onafhankelijk
advies- en ingenieursbureau
gespecialiseerd in
ecologisch onderzoek & natuurontwikkeling

Emmastraat 16, 8011 AG Zwolle

038 423 64 64

www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2014)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status:

Gelder, A. de (2014). Natuurtoets Gezondheidscentrum, Bunschoten. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Conceptrapport 14-173A. EcoGroen Advies BV, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding	1
1.1 Aanleiding en doelstelling van dit onderzoek	1
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	1
1.3 Algemene opzet	2
2. Gebiedsbescherming	3
2.1 Natuurbeschermingswet	3
2.2 Ecologische hoofdstructuur	3
2.3 Overige natuurgebieden	4
2.4 Eindconclusie gebiedsbescherming	4
3. Flora- en faunawet	5
3.1 Onderzoeksmethode	5
3.2 Flora	6
3.3 Vleermuizen	6
3.4 Grondgebonden zoogdieren	7
3.5 Broedvogels	7
3.6 Amfibieën	8
3.7 Vissen	9
3.8 Overige soortgroepen	9
3.9 Eindconclusies Flora- en faunawet	9
4. Geraadpleegde bronnen	10

Bijlagen

- 1 - Samenvatting natuurwetgeving

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling van dit onderzoek

In opdracht van de gemeente Bunschoten heeft EcoGroen Advies BV een natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen herinrichting van een perceel en de sloop van de bibliotheek aan de Bikkersweg te Bunschoten.

De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Het onderzoek is gebaseerd op één dagbezoek, aanvullend onderzoek naar vleermuizen en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Beschermde gebieden

Er vinden geen werkzaamheden plaats in of met negatieve effecten op Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten, Ecologische Hoofdstructuur of natuur buiten de EHS. Het nemen van vervolgstappen is in deze situatie dan ook niet nodig in het kader van gebiedsgerichte natuurbescherming.

Beschermde soorten

- In de bibliotheek zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Wel worden de bomen aan langs de watergang gebruikt als (niet essentieel) onderdeel van een vliegroute en foerageergebied;
- In het plangebied zijn exemplaren van de laag beschermde Grote kaardenbol (Ff-wet tabel 1) aangetroffen. Er zijn geen zwaar beschermde plantensoorten aangetroffen en te verwachten;
- Verspreid in het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten. Vaste verblijfplaatsen van juridisch zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht;
- In de bomen en de oever van de watergang zijn algemene broedvogels als Vink, Winterkoning, Houtduif, Merel, Winterkoning en Wilde eend broedend te verwachten. Er zijn geen jaar rond beschermde vogelnesten aangetroffen of te verwachten;
- In de watergang en de oevervegetatie zijn respectievelijk voortplanting en overwintering van enkele laag beschermde amfibieënsoorten als Bruine kikker en Gewone pad te verwachten;
- In het plangebied zijn geen beschermde vissen, ongewervelden en weekdieren aangetoond of te verwachten.

Eindconclusies en aanbevelingen

- In geval van ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor soorten van tabel 1 (Grote kaardenbol, algemene amfibieën en zoogdieren) automatisch vrijstelling van de ontheffingsplicht;
- Bij de voorgenomen sloop van de bebouwing en herinrichting van het plangebied zijn geen negatieve effecten op vaste verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden voor vleermuizen te verwachten;
- Bij de uiteindelijke herinrichting van het plangebied dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels: schade aan broedvogels en hun nesten dient te worden voorkomen. Bij demping van de watergang dient zorgvuldig te worden gewerkt zodat schade aan aanwezige vissen zoveel mogelijk beperkt blijft;
- Voor de overige soortgroepen is het in deze situatie vanuit de Flora- en faunawet niet verplicht vervolgstappen te nemen.

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING EN DOELSTELLING VAN DIT ONDERZOEK

In opdracht van de gemeente Bunschoten heeft EcoGroen Advies BV een natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen herinrichting van een perceel aan de Bikkersweg te Bunschoten.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage 1.

1.2 HUIDIGE SITUATIE EN VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN

Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van het dorp Bunschoten. In de huidige situatie is sprake van een bibliotheek en aanliggend verhard terrein, parkje met bomen, gazon en watergang. Op de locatie van het parkje wordt een gezondheidscentrum gerealiseerd. De bibliotheek wordt afgebroken ten gunste van nieuwbouw.

Figuur 1.1 Ligging van het onderzochte gebied. Bron kaartondergrond: World imagery

1.3 ALGEMENE OPZET

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op één dagbezoek, aanvullend vleermuisonderzoek, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien het nemen van vervolgstappen nodig is, is dit ook aangegeven.

2

Gebiedsbescherming

2.1 NATUURBESCHERMINGSWET

*In de **Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet)** is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermde Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld dient te worden of ingrepen of activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.*

Het dichtstbijzijnde gebied vallend onder de bescherming van de Natuurbeschermingswet, is Natura 2000-gebied Arkemheen, gelegen op een afstand van ruim 1,9 kilometer ten oosten van het plangebied. Voor dit Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen opgesteld voor één habitaatsoort (Bittervoorn) en twee niet-broedvogelsoorten (Kleine zwaan en Smient). Gezien de aard van de beoogde ontwikkelingen en de tussenliggende afstand, zijn geen negatieve effecten te verwachten op instandhoudingsdoelen van het genoemde en andere natuurgebieden beschermd onder de Natuurbeschermingswet. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Natuurbeschermingswet is in deze situatie dan ook niet nodig.

2.2 ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

*De bescherming van de **Ecologische Hoofdstructuur (EHS)** is vastgelegd in het Besluit Algemene regels ruimtelijke ordening. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, zal aangetoond moeten worden dat door de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet significant aangetast worden.*

Volgens de begrenzing van de EHS, zoals weergegeven op de EHS-kaart van de provincie Utrecht, ligt het plangebied op circa 1400 meter van de Ecologische Hoofdstructuur. Vanwege de aard van de ingreep en de afstand van het plangebied tot het EHS-gebied kan aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden van EHS-gebieden worden uitgesloten. Het nemen van vervolgstappen is niet noodzakelijk.

2.3 OVERIGE NATUURGEBIEDEN

Buiten de bescherming van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in Omgevingsplannen of Streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Volgens de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028 (Provincie Utrecht, 2013) zijn er in het plangebied geen specifieke natuurwaarden buiten de EHS of Groene contour (bijvoorbeeld Landschap Eemland, Ganzengebied en weidevogelbeheersgebied) aanwezig. Dergelijk gebied bevindt zich wel buiten de bebouwde kom van Bunschoten. Negatieve effecten op dergelijke gebieden zijn gezien de afstand en tussenliggende bebouwing echter niet aan de orde.

2.4 EINDCONCLUSIE GEBIEDSBESCHERMING

Het nemen van vervolgstappen in het kader van gebiedsgerichte natuurbescherming is in deze situatie niet nodig.

3

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ff-wet) verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt-beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland van het Ministerie van Economische Zaken en bovendien compensatie te realiseren voor verlies van leefgebied of groei- of verblijfplaatsen.

3.1 ONDERZOEKSMETHODE

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op één locatiebezoek voor de quickscan natuurtoets en aanvullend nachtelijk vleermuizenonderzoek.

Quickscan natuurtoets

Tijdens een dagbezoek op 28 april 2014 is het plangebied door één persoon onderzocht en is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaar beschermde soorten (Ff-wet tabel 2 en 3) en aan bedreigde (Rode Lijst) soorten. Speciale aandacht is daarbij uitgegaan naar de soortgroepen flora, zoogdieren en broedvogels (met jaarrond beschermde nesten). Relevante soorten uit overige soortgroepen zijn eveneens meegenomen. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en 'expert judgement' is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

Vleermuisonderzoek

Tijdens de quickscan natuurtoets zijn in de bibliotheek potentiële vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Meer concreet betreft het overhangende dakpannen en daklijsten met openingen naar achterliggende ruimtes in de spouwmuur. Het onderzoek naar vleermuizen heeft zich dan ook voornamelijk gericht op het vaststellen van (vaste) verblijfplaatsen. Conform het vleermuisprotocol en de soortenstandaarden voor vleermuizen (zie kader 3.1 volgende pagina) zijn in deze situatie vier nachtelijke bezoeken noodzakelijk. Voor verblijfplaatsen van vleermuizen gaat het om twee nachtelijke bezoeken in de periode juni - half juli gericht op kraamkolonies/ zomerverblijfplaatsen (uitgevoerd op 12 en 24 juni 2014) en twee nachtelijke bezoeken in augustus - september gericht op baltslocaties/paarverblijfplaatsen (uitgevoerd op 4 augustus en 8 september 2014).

Bij het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector. Met een batdetector zijn vrijwel alle vleermuissoorten op naam te brengen. Alle bezoeken zijn uitgevoerd door één persoon met gunstige weersomstandigheden (droog, weinig wind en > 10 °C). Alle onderzoeken hebben plaatsgevonden rond de schemering, waarbij uit-/invliegende en langsvliegende exemplaren zijn vastgesteld.

Kader 3.1 Toelichting vleermuisprotocol en soortenstandaardVleermuisprotocol

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. De soorten zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies omtrent deze soortgroep is regelmatig complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus (NGB) een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek. Het protocol wordt ondersteund door de Dienst Landelijk Gebied (Ministerie van EZ) en de Zoogdiervereniging. Vleermuisonderzoek blijft echter maatwerk en het protocol geldt daarom als richtsnoer en niet als plicht.

Soortenstandaards

Voor 23 (in de Flora- en faunawet) strikt beschermde soorten is door het voormalige Ministerie van EL&I en het huidige ministerie van EZ een soortenstandaard opgesteld. In deze soortenstandaards staat ecologische informatie over de betreffende soort en zijn leefomgeving. Verder zijn de wettelijke regels en hun toepassingen opgenomen en wordt de wijze van onderzoek en de te nemen mitigerende maatregelen bij veel voorkomende activiteiten beschreven. Bij de beoordeling van ontheffingaanvragen kan de toetsende instantie (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) deze soortenstandaards als uitgangspunt nemen.

3.2 FLORA

In een ruige oever langs de watergang zijn 16 exemplaren van de laag beschermde Grote kaardenbol (Ff-wet tabel 1) aangetroffen. Verder zijn er geen beschermde soorten of soorten van de Rode Lijst aangetroffen. In het gazon en de oevers zijn plantensoorten aangetroffen die kenmerkend zijn voor voedselrijke en enigszins vochtige omstandigheden. Aangetroffen soorten zijn onder andere Brede weegbree, Gewone hoornbloem, Wolfspoot, Ridderzuring, Gewoon biggenkruid, Gewone brunel, Wilde peen, Pinksterbloem en Kleine lisdodde. Gezien de aangetroffen soortensamenstelling en de terreingesteldheid wordt niet verwacht dat in het plangebied andere beschermde of bedreigde flora voorkomt.

Voor soorten van tabel 1 geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de verbodsbepalingen. Het nemen van mitigerende maatregelen om overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te voorkomen is in deze situatie niet aan de orde.

3.3 VLEERMUIZEN

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd. Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.2). Van deze drie onderdelen genieten de verblijfplaatsen de zwaarste bescherming.

Vaste verblijfplaatsen

Tijdens de quickscan natuurtoets zijn in de te slopen bibliotheek potentiële vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Uit het gericht aanvullend onderzoek naar vleermuizen is echter gebleken dat er in de bebouwing geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Ook in de op het terrein aanwezige bomen of bomen in de directe omgeving ontbreken vaste verblijfplaatsen.

Bij de geplande sloop van de bebouwing en herinrichting van het plangebied zijn dan ook geen negatieve effecten op vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen te verwachten. Juridische vervolgstappen ten aanzien van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn daarom niet aan de orde.

Vliegroutes en foerageergebieden

De aan het water gelegen bomen in het plangebied worden gebruikt als vliegroute en foerageergebied door Gewone dwergvleermuis (max. 5 exemplaren). Het gaat hier voor beide functies echter niet om essentiële elementen, daar voldoende alternatieve vliegroutes en foerageergebieden in de directe omgeving voorhanden zijn. Vervolgstappen ten aanzien van vliegroutes of foerageergebieden van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Kader 3.2 Vleermuizen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/ zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een *vliegroute*. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als *foerageergebied* voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

3.4 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

In het plangebied is een aantal vaste verblijfplaatsen van laag beschermde grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten, bijvoorbeeld Veldmuis, Rosse woelmuis, Huisspitsmuis, Egel en Mol (allen Ff-wet tabel 1). Verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van juridisch zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren van Ff-wet tabel 2 en 3 als Eekhoorn en Steenmarter worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken niet verwacht in het plangebied.

Bij de ingrepen gaan mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van algemene en laag beschermde zoogdieren verloren. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is.

3.5 BROEDVOGELS

Aangezien dit onderzoek een quickscan betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Tijdens het veldonderzoek is met name gekeken naar de aanwezigheid van broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen (zie kader 3.3). Daarnaast is op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgment en bekende ecologische principes beoordeeld welke soorten aanwezig kunnen zijn.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Er zijn geen nesten in de bomen aanwezig die door roofvogels gebruikt kunnen worden. Er is geen sprake van geschikte nestlocaties voor Huismus of Gierzwaluw. Er zijn verder geen jaarrond beschermde nestplaatsen te verwachten.

Kader 3.3 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Overige broedvogels

In de bomen in het plangebied zijn wel enkele broedvogels van parken zoals Vink, Winterkoning, Houtduif en Merel te verwachten. Verder zijn de oevers geschikt voor grondbroeders als Wilde eend.

Het is in de regel niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd.

Voor de meeste te verwachten soorten kan de periode tussen half maart en eind juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. Een soort als Houtduif kan bijvoorbeeld tot in november broedend aanwezig zijn.

Door de uitvoering op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels, is het mogelijk verstoring of beschadiging van broedbiotopen van vogels te voorkomen. De broedbiotopen betreffen in deze situatie beplanting en de oevervegetatie.

3.6 AMFIBIEËN

In de ondiepe oeverzone van de watergang kan voortplanting plaatsvinden van laag beschermde amfibieën als Gewone pad, Bastaardkikker, Kleine watersalamander en Bruine kikker (allen Ff-wet tabel 1). Deze kunnen op beperkte schaal ook overwinterend in het plangebied aanwezig zijn in de waterbodem, onder strooisel en in de oevervegetatie.

Uit het buitengebied van Bunschoten zijn waarnemingen van de strikt beschermde Rugstreeppad bekend (Van den Brandhof *et al.* 2011). Het plangebied is echter geen geschikt habitat voor deze pioniersoort. Ook andere juridisch zwaarder beschermde amfibieën van Ff-wet tabel 2 en 3 worden op basis van biotoopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (Van den Brandhof *et al.* 2011) niet verwacht in het plangebied.

Bij de ingrepen gaan mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van algemene en laag beschermde amfibieën verloren. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is.

Wel dient rekening gehouden te worden met de mogelijke vestiging van Rugstreeppad. Op zoek naar nieuwe leefgebieden kunnen Rugstreeppadden afstanden van meer dan 2,5 kilometer afleggen. Op het terrein kunnen (met name tijdens en na inrichting) zeer geschikte uitgangssituaties ontstaan voor Rugstreeppad. Zo kunnen (tijdelijk) geschikte voortplantingslocaties voor Rugstreeppad ontstaan op plaatsen waar graafwerkzaamheden verricht worden (ondiepe plassen). Het is zodoende aan te bevelen om rekening te houden met de mogelijkheid dat Rugstreeppad zich vestigt in het gebied. Dit kan door te voorkomen dat geschikte voortplantingslocaties (ondiepe plassen) voor Rugstreeppad ontstaan en aanwezig zijn in de voortplantingsperiode (globaal lopend van half april tot half juli).

3.7 VISSEN

De watergang staat via duikers in verbinding met lijnvormige wateren die door het hele dorp voeren en aansluiten op watergangen in het buitengebied. Uit de nabije omgeving van Bunschoten zijn waarnemingen (Van den Brandhof *et al.* 2011) bekend van de strikt beschermde Grote modderkruiper en Bittervoorn (beide Ff-wet tabel 3). Daarnaast is ook de middelhoog beschermde Kleine modderkruiper (Ff-wet tabel 2) bekend uit het buitengebied.

De watergang is echter intensief bemonsterd met behulp van een RAVON-steeknet en daarbij zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Bovendien is er sprake van veel bladval en beschaduwing, zodat geconcludeerd wordt dat er geen sprake is van leefgebied van beschermde vissen en dat schade aan beschermde vissoorten als gevolg van de plannen niet te verwachten is.

Wel zijn er waarnemingen gedaan van grote Snoek en vangsten van Zeelt, Tiendoornige stekelbaars en Blankvoorn. Indien demping noodzakelijk is wordt uit oogpunt van de wettelijke zorgplicht uit de Flora- en Faunawet geadviseerd deze zorgvuldig uit te voeren. Dit houdt hier vooral in dat er richting open water gedempt wordt zodat vissen kunnen vluchten. In geval van droogpompen voor het aanbrengen van overkluizing of duikers wordt geadviseerd de watergang eerst leeg te laten vissen.

3.8 OVERIGE SOORTGROEPEN

Gezien de terreingesteldheid van het plangebied en bekende verspreidingsgegevens, kan worden geconcludeerd dat geen voortplantingslocaties of vaste verblijfplaatsen van reptielen en beschermde insecten, vissen en weekdieren aanwezig en te verwachten zijn.

3.9 EINDCONCLUSIES FLORA- EN FAUNAWET

Bij de uiteindelijke herinrichting van het plangebied dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels: schade aan broedvogels en hun nesten dient te worden voorkomen. Bij demping van de watergang dient zorgvuldig te worden gewerkt zodat schade aan aanwezige vissen zoveel mogelijk beperkt blijft.

Voor de overige soortgroepen is het in deze situatie vanuit de Flora- en faunawet niet verplicht vervolgstappen te nemen.

4

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Bekker J.P., P. Twisk en A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.

Brandhof P.M. van den, M. van der Sluis & M. Hoksberg (2011). Dijkversterking Zuidelijke Randmeren en Eemdijken. Beoordeling in het kader van Natuurwet- en regelgeving. Rapport 09-407. EcoGroen Advies BV, Zwolle.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Drukkerij Ando, Den Haag.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Provincie Utrecht (2013). Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013-2028.

Internet

Ministerie van Economische Zaken (2014) Beschermde natuur in Nederland (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>).

Provincie Utrecht: Webkaarten natuur (<https://www.provincie-utrecht.nl/loket/kaarten/kaarten-thema/>)

Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen).

Telmee.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

Zoogdieratlas.nl (website met zoogdierwaarnemingen in Nederland).

Biilagen

Bijlage 1: Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën* en *reptielen*;
- Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten*, *libellen* en *kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het

ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u in bepaalde gevallen alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd¹. Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EZ. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit en op mijn.rvo.nl.

¹ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.